

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Pb 8112 Dep
0032 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
19/2054

Vår referanse:
201901636-6 008

Sted, Dato
Oslo, 17.06.2019

POLITIDIREKTORATETS HØRINGSSVAR – FFD-FORORDNINGEN

Politidirektoratet viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin e-post av 12. april 2019, hvor Forordning (EU) 2018/1807 om fri flyt av andre opplysninger enn personopplysninger i EU (heretter FFD-forordningen) ble sendt på høring. Vedlagt fulgte også departementets høringsbrev om, og uoffisielle oversettelse av forordningen. Høringsfristen var 31.05.19, men har etter avtale med departementet blitt utsatt til i dag.

Det fremgår av høringsbrevet at departementet arbeider med å innlemme forordningen i norsk rett. På side fem i departementets høringsbrev står det at departementet har identifisert følgende regler med krav om at databehandling skal skje innenfor et bestemt geografisk område eller territorium (heretter kalt datalokaliseringskrav):

- Bokføringsloven § 13 andre ledd med tilhørende forskrift (om regnskapsmateriale)
- Skattebetalingsforskriften § 5-11-2, tiende ledd (om skattebetalingsdokumentasjon)
- Arkivloven § 9 bokstav b (om arkivmateriale)

Departementet har bedt høringsinstansene om å identifisere regler som kan være i strid med lokasjonskravet. Forslag til endringer i regelverk som blir påvirket av forordningen behandles ikke i denne omgang, men vil sendes på høring i egne prosesser senere.

Politidirektoratet har forelagt høringen for Oslo politidistrikt, ØKOKRIM og Kripas. Vi har fått svar fra Oslo politidistrikt, som til dels er gjengitt i Politidirektoratets høringssvar, men som også er vedlagt i sin helhet. Kripas hadde ingen merknader til høringen av forordningen. Heller ikke Økokrim har innspill til selve forordningen.

Innledning

FFD-forordningen gjelder for behandling av andre elektroniske data enn personopplysninger. Etter artikkel 2 nr. 3 får forordningen ikke anvendelse på aktiviteter som ikke omfattes av unionsretten. Det fremgår videre av forordningens artikkel 4 nr. 1 at datalokaliseringskrav skal være forbudt, så fremt de ikke er begrunnet ut fra hensynet til offentlig sikkerhet i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet.

Politidirektoratet

Politidirektoratets merknader

Identifisering av lover og forskrifter med lokasjonskrav

Verken Politidirektoratet eller de distrikter og særorganer vi har forelagt høringen for, har identifisert andre lover eller forskrifter med lokasjonskrav enn de som allerede er identifisert av departementet.

Forordningens betydning for kriminalitetsbekjempelsen

Politidirektoratet forstår at det kan være en fordel for leverandører med en forordning om fri flyt av andre opplysninger enn personopplysninger, da det kan effektivisere det indre markedet. Politidirektoratet merker seg at departementet i denne omgang ønsket å få innspill på regler med lokasjonskrav, og at endringer i regler med lokasjonskrav skal sendes på høring senere. Vi tillater oss likevel i denne omgang å reise et par problemstillinger med tanke på forordningens betydning for kriminalitetsbekjempelsen.

Oslo politidistrikt har fremhevet at forordningens krav til opphevelse av lov- og forskriftsbestemte datalokaliseringskrav kan gjøre den informasjonen som de nevnte datalokasjonskrav omfatter langt mindre tilgjengelig for norsk politi under etterforskning av straffbare handlinger.

Politidistriktet skriver blant annet at:

"Dersom opplysninger er lagret på et fysisk lagringsmedium (server, datasenterserver, papir, harddisk el l som befinner seg i Norge vil norsk politi kunne skaffe seg tilgang til disse opplysningene ved straffeprosessuelle tvangsmidler etter den norske straffeprosessloven (typisk ransaking, beslag og utleveringspålegg). (Norske tvangsmidler vil også i enkelte situasjoner kunne brukes for å innhente informasjon lagret utenfor landets grenser m jf. Tidaldommen HR-2019-610-A, men adgangen er langt mer begrenset enn om opplysningene er lagret i Norge.) Hvis datalokaliseringskravene endres vil, så vidt det forstås, bl a regnskapsmateriale kunne lagres hvor som helst i EØS-området. I de fleste situasjoner vil da norsk politi måtte gå veien om bistandsanmodning til det aktuelle landets myndigheter (politi, påtalemyndighet eller domstoler) for å få tilgang til opplysningene. Dette vil for det første være mye mer ressurskrevende, og for det andre mye mer tidkrevende. Der norske tvangsmidler sikrer tilgang i løpet av minutter, timer eller dager vil bistandsanmodninger ta uker og måneder. I hele denne perioden vil det være fare for bevisforspillelse" (vår understreking).

Politidirektoratet viser til Oslo sitt innspill i sin helhet. Vi mener distriktets argumenter er høyst relevante. Vi er oppmerksomme på at det fremgår av artikkel 5 nr. 1 at forordningen ikke skal påvirke vedkommende myndigheters rett til å anmode om eller få tilgang til data i forbindelse med utøvelsen av deres offentlige verv i samsvar med unionsretten eller nasjonal rett. Forordningen hindrer således ikke at politiet vil kunne få tak i regnskapsinformasjonen til slutt.

Likevel er det naturlig i denne typen saker å ta beslag i regnskapsmateriale samtidig med en aksjon (ransaking og pågripelser). Politidirektoratet antar at det blir uforholdsmessig utfordrende for politiet å sikre regnskapsmateriale som bevis i utlandet. Mange av regnskaps- og bokføringssakene i norsk politi er av mindre omfattende karakter. Dette innebærer at

innhenting av regnskapsmateriale i utlandet etter all sannsynlighet vil bli nedprioritert. Samtidig er det en større fare for bevisforspillelse når det tar en del tid å få innhentet opplysningene, slik Oslo politidistrikt påpeker. Økonomisk kriminalitet av alvorlig karakter er et prioritert område for påtalemyndigheten, jf. riksadvokatens rundskriv 1/2019. Politidirektoratet frykter at forordningen potensielt vil begrense politiets evne til å gi adekvate reaksjoner på lovovertrедelser på et prioritert område, og mener at disse betraktningene må tas med i vurderingene av hvilken betydning forordningen får for politietaten.

Det fremgår riktignok at unntak i lokasjonskrav kan begrunnes i hensynet til "offentlig sikkerhet", jf. forordningens artikkel 2. Ifølge forordningens fortale punkt 19 at begrepet "offentlig sikkerhet" skal forstås slik det er definert i artikkel 52 i TEUV og praksis fra Domstolen. Vilåret dekker både den interne og den eksterne sikkerheten i en medlemsstat, samt spørsmål om samfunnssikkerhet, særlig for å lette etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare forhold. Dette kan tale for at lokaliseringskravene, med den begrunnelse Oslo politidistrikt har gitt, er omfattet av unntaket om offentlig sikkerhet.

På den annen side synes terskelen å være svært høy for at unntaket skal komme til anvendelse. Det står videre i fortalens punkt 19 at "Offentlig sikkerhet" forutsetter at det foreligger "en reell og tilstrekkelig alvorlig trussel som påvirker en av de grunnleggende samfunnsinteressene, for eksempel en trussel om institusjoners og grunnleggende offentlige tjenesters virkemåte og befolkningens overlevelse, samt risikoen for en alvorlig forstyrrelse av internasjonale relasjoner eller nasjoners fredelige sameksistens, eller en trussel mot militære interesser." Ingen av disse alternativene gjør seg gjeldende for de innvendinger Oslo politidistrikt har.

Politidirektoratet anmoder departementet å ivareta hensynet til politiets etterforskning i sitt arbeid med FFD-forordningen og vurderingen av dens betydning for de ovenfor nevnte reglene med lokasjonskrav.

Sikkerhetsmessige aspekter av informasjonen forordningen omtaler

Politidirektoratet vil for øvrig påpeke at økonomidata også vil kunne inneholde personopplysninger eller annen taushetspliktbelagt informasjon, for eksempel i vedlegg. Vi legger til grunn at GDPR da vil regulere behandlingen av personopplysningene, og understreker viktigheten av at slik informasjon da identifiseres.

For politiets del kan økonomidata si noe om politiets kapasiteter, og således være taushetspliktbelagt etter politiregisterloven § 23 annet ledd. Dersom slik informasjon kommer på avveie kan den være egnet til å svekke innsatsevnen dersom opplysningene skulle komme uvedkommende i hende. Tilbydere av fellestjenester for offentlig sektor vil dermed kunne oppleve at politiets behov for sikring av data kan skille seg fra øvrige virksomheter. Politiet kan kreve utvidet og uttømmende politiattest for personer som utøver tjeneste for politiet, jf. politiloven § 18 andre ledd. Denne vandelskontrollen er vanskelig å utføre på utenlandske tjenestetilbydere.

Med hilsen

Kristine Langkaas
Seksjonssjef

Vilde Jalleni Tennfjord
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet

Vedlegg: Høringsinnspill fra Oslo politidistrikt.

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vik
0125 OSLO

OSLO POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201901636; 19/2054

Vår referanse:
201906349-2 008

Sted, Dato
Oslo, 09.05.2019

HØRINGSSVAR - FORORDNING FOR FRI FLYT AV ANDRE OPPLYSNINGER ENN PERSONOPPLYSNINGER I EU

Det vises til høringsbrev datert 2 mai 2019.

Oslo politidistrikt noterer seg at forordningen, med visse unntak, forbyr datalokaliseringskrav for opplysninger som omfattes av forordningen (negativt definert som opplysninger som ikke faller under GDPR og Law enforcement/police directive). Formålet er å oppnå et effektivt indre marked for slike opplysninger.

I høringsbrevet s 5 fremgår det at KMD foreløpig har identifisert datalokaliseringskrav (krav om oppbevaring av opplysninger i Norge) som må endres i arkivloven § 9b (arkivmateriale), til skattebetalingsforskriften § 5-11-2 tiende ledd (skattebetalingsdokumentasjon) og bokføringsloven § 13 andre ledd (regnskapsmateriale). KMD planlegger så vidt vi skjønner å endre disse datalokaliseringskravene fra krav om oppbevaring i Norge til krav om oppbevaring i EØS-stat.

Oslo politidistrikt forstår videre at KMD ønsker innspill fra høringsinstansene på om det finnes ytterligere datalokaliseringskrav i norsk rett som vil stride mot fri flyt av opplysninger-forordningen. Oslo politidistrikt har ingen innspill til dette.

Oslo politidistrikt ønsker imidlertid å reise en annen problemstilling: Tilsynelatende vil oppheving av datalokaliseringskrav i praksis gjøre denne informasjonen langt mindre tilgjengelig for norsk politi under etterforskning av straffbare handlinger.

Dersom opplysninger er lagret på et fysisk lagringsmedium (server, datasenterserver, papir, harddisk el l) som befinner seg i Norge vil norsk politi kunne skaffe seg tilgang til disse opplysningene ved straffeprosessuelle tvangsmidler etter den norske straffeprosessloven (typisk ransaking, beslag og utleveringspålegg). (Norske tvangsmidler vil også i enkelte situasjoner kunne brukes for å innhente informasjon lagret utenfor landets grenser, jf. Tidaldommen HR-2019-610-A, men adgangen er langt mer begrenset enn om opplysningene er lagret i Norge.) Hvis datalokaliseringskravene endres vil, så vidt det forstås, bli regnskapsmateriale kunne lagres hvor som helst i EØS-området. I de fleste situasjoner vil da norsk politi måtte gå veien om bistandsanmodning til det aktuelle landets myndigheter (politi,

OSLO POLITIDISTRIKT

påtalemyndighet eller domstoler) for å få tilgang til opplysningene. Dette vil for det første være mye mer ressurskrevende, og for det andre mye mer tidkrevende. Der norske tvangsmidler sikrer tilgang i løpet av minutter, timer eller dager vil bistandsanmodninger ta uker og måneder. I hele denne perioden vil det være fare for bevisforspillelse.

De aktuelle opplysningene, særlig regnskapsmateriale, er svært viktige beviser bl a i saker om økonomisk kriminalitet og skatte- og avgiftskriminalitet.

Vi noterer at forordningens artikkel 5 para 1 lyder:

"Denne forordning skal ikke påvirke vedkommende myndigheters rett til å anmode om eller få tilgang til data i forbindelse med utøvelsen av deres offentlige verv i samsvar med unionsretten eller nasjonal rett. Vedkommende myndigheter kan ikke nektes tilgang til data med den begrunnelse at dataene behandles i en annen medlemsstat. (...)."

Denne bestemmelsen synes imidlertid ikke å gjelde straffeprosessuelle tvangsmidler. Vi viser bl a til bruken av uttrykket "anmodende myndighet" i følgende avsnitt, og at det nesten vil være utenkelig i dag å gi enhver påtalemyndighet og domstol tvangs- og domsmyndighet i samtlige EØS-land.

Oslo politidistrikt ber POD vurdere de straffeprosessuelle, administrative og økonomiske konsekvensene av dette.

Med hilsen

Beate Brich Sand

Politinspektør/Leder felles enhet for påtale